

Bijlage 1

TIPS VOOR KINDEREN MET EEN DIAGNOSE BINNEN ASS

Tips voor het geven van instructie¹

- Geef de instructie in een rustig tempo
- Laat de instructie niet te lang duren en treedt niet in details
- Geef niet te veel informatie ineens
- Maak tijdens de instructie regelmatig oogcontact
- Bij groepsinstructies is het belangrijk regelmatig het kind bij de naam te noemen: "Iedereen gaat nu ... Jeroen, jij gaat ook ..."
- Geef expliciet aan wat je van het kind na afloop van de instructie verwacht
- Geef enkelvoudige opdrachten in plaats van samengestelde opdrachten. Een voorbeeld van een samengestelde opdracht is: "Pak je taalboek, lees eerst het verhaaltje, beantwoord daarna de vragen en maak de zinnen af in opdracht 2."
- Markeer het beginpunt en eindpunt van opdrachten goed: "Je begint hier ... en stopt daar ..."
- Maak bij de instructie gebruik van visuele ondersteuning
- Maak ter ondersteuning gebruik van geschreven instructies
- Geef het kind voldoende tijd om te reageren op een vraag, boodschap of instructie. Herhaal niet te snel. Indien de boodschap onvoldoende is doorgedrongen, herhaal dan in dezelfde bewoordingen. Vermijd synoniemen
- Maak een vaste afspraak met het kind wat het moet doen als het de instructie niet begrepen heeft. Bijvoorbeeld: leg een vraagteken op tafel, of ga naar de vraagtafel
- Controleer na afloop of het kind de instructie begrepen heeft

Tips bij het geven van opdrachten

- Geef concreet aan wat het kind moet doen en wat van het kind verwacht wordt
- Markeer goed het beginpunt en eindpunt van de opdracht: "Je begint hier ... en stopt daar ..." (visualiseren)
- Geef ook de tijd aan die het kind tot zijn beschikking heeft om de opdracht uit te voeren (op een klok aangeven). Zorg dat er voldoende tijd is
- Ga uit van een vaste lesopbouw en van vaste werkwijzen. Het is ook het beste als de werkbladen een vaste opzet hebben, zodat het kind precies weet wat het moet doen. Een kind met autisme heeft een grote behoefte aan vaste routines
- Geef het kind (in het begin) een opdracht tegelijk
- Bij complexe, samengestelde opdrachten waarin het kind meerdere stapjes moet zetten, kan men gebruik maken van handelingsschema's, waarin precies de stapjes aangegeven staan die achtereenvolgens uitgevoerd moeten worden. Deze stapjes kan men ook visualiseren

¹ Kenter, K. en Toes, E., *Kinderen met speciale rechten*, VSLPC, 2004

- Ook bij vrije opdrachten kunnen de stapjes in een schema aangegeven en vooraf met het kind besproken worden. Gooi het kind niet meteen in het diepe. Het maken van bijvoorbeeld een werkstuk is te veel ineens
- Men kan bij het uitvoeren van opdrachten gebruikmaken van praatpapieren. In het praatpapier staan leerpunten voor het kind geformuleerd. Bijvoorbeeld: “Na de uitleg ga ik direct aan het werk.” Deze leerpunten worden vooraf en achteraf met het kind doorgenomen. Het navolgen van een leerpunt wordt beloond
- Spreek met het kind af wat het moet doen als het niet verder kan met een opdracht. Het kan bijvoorbeeld een vraagteken op de tafel leggen. Of je kunt een speciale vraagtafel inrichten
- Geef direct feedback op wat het kind gedaan heeft
- Moedig het kind tijdens de uitvoering van de opdracht aan. Beloon het kind als het de opdracht uitgevoerd heeft. Hij mag bijvoorbeeld iets doen wat hij leuk vindt
- Spreek met het kind af wat het gaat doen als het klaar is met de opdracht. Kinderen met autisme hebben grote moeite met ‘lege momenten’. Je doet hun ook geen plezier met een opmerking zoals: “Als je klaar bent, mag je wat voor jezelf gaan doen.”